

VLAAMSE OVERHEID

[C – 2026/002451]

20 MAART 2026. — Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van de minimumvoorschriften voor de bescherming van kalkoenen**Rechtsgronden**

Dit besluit is gebaseerd op:

- de Vlaamse Codex Dierenwelzijn van 17 mei 2024, artikel 10, § 6.

Vormvereisten

De volgende vormvereisten zijn vervuld:

- De Inspectie van Financiën heeft advies gegeven op 22 oktober 2025.
- De Raad van State heeft advies nr. 78.622/3 gegeven op 7 januari 2026, met toepassing van artikel 84, § 1, eerste lid, 2°, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973.

Juridisch kader

Dit besluit sluit aan bij de volgende regelgeving:

- het koninklijk besluit van 1 maart 2000 inzake de bescherming van voor landbouwdoeleinden gehouden dieren.

Initiatiefnemer

Dit besluit wordt voorgesteld door de Vlaamse minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn.

Na beraadslaging,

DE VLAAMSE REGERING BESLUIT:

HOOFDSTUK 1. — *Algemene bepalingen*

Artikel 1. In dit besluit wordt verstaan onder:

- 1° afdeling Dierenwelzijn: de subentiteit van het departement die bevoegd is voor het dierenwelzijn;
- 2° bezettingsdichtheid: het totale aantal kalkoenen dat tegelijkertijd in de stal per vierkante meter bruikbare oppervlakte aanwezig is;
- 3° bruikbare oppervlakte: een oppervlakte met strooisel die permanent voor de kalkoenen toegankelijk is;
- 4° functionaris voor het dierenwelzijn: de functionaris voor het dierenwelzijn, vermeld in artikel 17 van verordening (EG) nr. 1099/2009 van de Raad van 24 september 2009 inzake de bescherming van dieren bij het doden;
- 5° haan: een mannelijke kalkoen;
- 6° hen: een vrouwelijke kalkoen;
- 7° houder: elke natuurlijke of rechtspersoon die permanent of tijdelijk verantwoordelijk is voor of belast is met de zorg voor kalkoenen;
- 8° kalkoen: een dier van de soort *Meleagris gallopavo* dat voor het vlees wordt gehouden;
- 9° kalkoenenbedrijf: een productieplaats waar kalkoenen worden gehouden;
- 10° stal: een gebouw op een kalkoenenbedrijf waar een toom kalkoenen wordt gehouden;
- 11° strooisel: materiaal met een losse structuur waarin kalkoenen kunnen scharrelen;
- 12° toom: een groep kalkoenen die in een stal van het kalkoenenbedrijf zijn ondergebracht en gelijktijdig in die stal aanwezig zijn;
- 13° verrijkingmateriaal: materiaal voor de verrijking van de dieren dat de positieve welzijnsbeleving van kalkoenen verhoogt.

Art. 2. Kalkoenen op kalkoenenbedrijven worden gehouden en verzorgd conform dit besluit.

Art. 3. Dit besluit is niet van toepassing op de bedrijven die zich toeleggen op het inleggen en uitbroeden van broedeieren en het opleveren van eendagskuikens.

HOOFDSTUK 2. — *Verzorging, huisvesting en eigenschappen van de kalkoenen*

Art. 4. § 1. De kalkoenen worden ten minste twee keer per dag gecontroleerd.

De controle, vermeld in het eerste lid, gebeurt per dag ten minste een keer in de ochtend en een keer in de namiddag of avond.

Tijdens de controle, vermeld in het eerste lid, wordt in het bijzonder gelet op tekenen die wijzen op een verlaagd niveau van dierenwelzijn, zoals:

1° tekenen die wijzen op verenpikken en kannibalisme;

2° uitwendige letsels;

3° aanwezigheid van dode dieren;

4° andere tekenen dan de tekenen, vermeld in punt 1° tot en met 3°, die wijzen op een welzijnsaantasting van de dieren.

§ 2. De houder is verantwoordelijk voor en houdt toezicht op de controle en de verzorging van de kalkoenen. De houder ziet erop toe dat de personen die de kalkoenen verzorgen, de nodige instructies krijgen conform de bepalingen van dit besluit. De houder ziet erop toe dat de personen die de controle, vermeld in paragraaf 1, uitvoeren, voldoende zijn in aantal, voldoende tijd per controle nemen en bekwaam zijn om de tekenen die duiden op een verlaagd niveau van dierenwelzijn, te herkennen en gepaste maatregelen te nemen om het welzijn van alle dieren te behouden en te waarborgen.

§ 3. Kalkoenen die blijf geven van een verminderd dierenwelzijn, krijgen een passende behandeling en worden, als dat nodig is, gehuisvest in een ziekenboeg, of worden onmiddellijk gedood conform artikel 15, § 3.

§ 4. Telkens als dat nodig is, wordt contact opgenomen met een dierenarts, zoals bij de uitbraak van een ziekte of bij een verhoogd mortaliteitscijfer zonder duidelijke reden in de stal.

Art. 5. § 1. Kalkoenen tot en met de leeftijd van zeven weken worden hetzij machinaal gevangen, hetzij handmatig gevangen of opgetild door hun twee poten vast te houden of door minimaal een poot en een schouder vast te houden.

Kalkoenen vanaf de leeftijd van acht weken worden hetzij machinaal gevangen, hetzij handmatig gevangen of opgetild door minimaal een poot en een schouder vast te houden.

De Vlaamse minister, bevoegd voor het dierenwelzijn, kan de nadere voorwaarden bepalen waaraan de vangmachines, vermeld in het eerste en tweede lid, moeten voldoen, en dit op advies van de afdeling Dierenwelzijn. Hierbij wordt ook het advies van het Agentschap Landbouw en Zeevisserij ingewonnen.

§ 2. De houder van de dieren is verantwoordelijk voor en houdt toezicht op het vangen en optillen van de kalkoenen. De houder ziet erop toe dat de personen die de kalkoenen vangen of optillen, bekwaam zijn en de nodige instructies krijgen.

Art. 6. § 1. Binnen zeven dagen nadat de kalkoenen in het gebouw zijn geplaatst, wordt het lichtschema geleidelijk opgebouwd. Daarna volgt de verlichting een 24 uren cyclus.

De 24 uren cyclus, vermeld in het eerste lid, omvat ten minste één ononderbroken donkerperiode van minstens acht uur en één ononderbroken lichtperiode van minstens acht uur.

In alle gebouwen bedraagt de lichtintensiteit tijdens de lichtperiode, vermeld in het tweede lid, ten minste 20 lux op de volledige bruikbare oppervlakte, gemeten op ooghoogte van de dieren. Tijdens de donkerperiode, vermeld in het tweede lid, wordt het kunstlicht beperkt tot maximum 1 lux.

§ 2. In afwijking van paragraaf 1 is tijdens een uitbraak van verenpikken of kannibalisme een tijdelijke vermindering van de lichtintensiteit toegestaan als aan al de volgende voorwaarden is voldaan:

1° de lichtintensiteit bedraagt ten minste 5 lux tijdens de lichtperiode, vermeld in paragraaf 1, tweede lid;

2° de vermindering in lichtintensiteit wordt voorgeschreven door de bedrijfsdierenarts. De bedrijfsdierenarts schrijft ook een maximale tijdsduur voor van de vermindering in lichtintensiteit en geeft advies over het voorkomen van een nieuwe uitbraak van verenpikken of kannibalisme. Het attest van de bedrijfsdierenarts wordt ten minste één jaar ter beschikking gehouden van de afdeling Dierenwelzijn en kan op eenvoudig verzoek worden voorgelegd bij inspectie door de bevoegde autoriteiten;

3° bijkomend verrijkingmateriaal conform artikel 10 wordt aangeboden.

§ 3. Als kunstlicht wordt gebruikt, kan dat niet waarneembaar knipperen in de stal. De frequentie van het kunstlicht bedraagt ten minste 120 hertz.

§ 4. Er wordt in lichtdoorlatende openingen in het dak of in de muren voorzien, met een oppervlakte van de opening in het dak of in de muren die niet kleiner is dan 3% van de bruikbare oppervlakte. Kokers of andere technologieën zijn toegelaten als wordt aangetoond dat de inval van natuurlijk licht gelijkwaardig is.

Art. 7. § 1. De bezettingsdichtheid bedraagt nooit meer dan 52 kg per m² voor hennen en 56 kg per m² voor hanen.

De maximale bezettingsdichtheid voor kalkoenen tot en met de leeftijd van vier weken is niet hoger dan vijftien dieren per m², en is tussen vijf weken tot en met de leeftijd van zeven weken niet hoger dan 10 dieren per m².

§ 2. In geval van overmacht waardoor de dieren niet vervoerd kunnen worden, kan tijdelijk afgeweken worden van de bezettingsdichtheid, vermeld in paragraaf 1, tijdens de periode dat de overmacht aanhoudt.

§ 3. In afwijking van paragraaf 1 wordt de bezettingsdichtheid in de stal van een kalkoenenbedrijf met ten minste 10% verminderd als in twee opeenvolgende tomen van een stal een totaalscore als vermeld in artikel 14, § 2, van hoger dan tachtig gemeten wordt.

De vermindering, vermeld in het eerste lid, is van toepassing op de toom na de eerstvolgende toom van dezelfde stal. Telkens als de totaalscore van de toom waarop de vermindering van toepassing is, opnieuw hoger dan tachtig is, wordt de bezettingsdichtheid bijkomend met 10% verminderd.

De bezettingsdichtheid van een stal die conform het eerste en tweede lid is verminderd, kan alleen opnieuw verhoogd worden als voor twee opeenvolgende tomen een totaalscore als vermeld in artikel 14, § 2, van minder dan tachtig gemeten wordt en er aan de overige voorwaarden, vermeld in dit besluit, is voldaan.

Het kalkoenenbedrijf, vermeld in het eerste lid, komt onder verhoogd toezicht van de afdeling Dierenwelzijn.

Art. 8. Het voer is zodanig beschikbaar en wordt op die manier aangeboden dat dit niet tot overmatige concurrentie tussen de aanwezige kalkoenen leidt en zodat alle kalkoenen aan hun voedingsbehoeften kunnen voldoen. Het voer kan niet vroeger dan acht uur vóór het geplande vertrek bij de kalkoenen worden weggenomen.

Alle kalkoenen beschikken permanent over voldoende vers water.

Art. 9. Alle kalkoenen hebben permanent toegang tot droog en los strooisel op de vloer. Het strooisel laat de dieren toe daarin te scharrelen.

Art. 10. § 1. Er is voldoende en geschikt verrijkmateriaal aanwezig voor alle kalkoenen. Per vierhonderd kalkoenen wordt ten minste een baal stro van ten minste 15 à 20 kg gebruikt. Behalve als kalkoenen vanaf een leeftijd van 35 dagen toegang hebben tot een buitenbeloop als vermeld in paragraaf 2, wordt daarnaast ook een ander soort verrijkmateriaal gebruikt.

Het verrijkmateriaal, vermeld in het eerste lid, wordt gelijkmatig verdeeld over de ruimte. Het verrijkmateriaal, vermeld in het eerste lid, wordt op ooghoogte van de dieren gehangen als het opgehangen wordt.

De minister kan andere gelijkwaardige vormen van verrijkmateriaal bepalen die ter vervanging van stroballen als vermeld in het eerste lid mogen gebruikt worden.

§ 2. Het buitenbeloop, vermeld in paragraaf 1, voldoet aan al de volgende voorwaarden:

1° het is uiterlijk vanaf 10 uur 's morgens toegankelijk en ten minste gedurende acht uur per dag tijdens de lichtperiode, vermeld in artikel 6, § 1, tweede lid. Van deze voorwaarde kan alleen afgeweken worden bij ongeschikte weersomstandigheden of op voorschrift van de bedrijfsdierenarts waarbij een maximale duur wordt voorgeschreven, of naar aanleiding van maatregelen die het Federaal Agentschap voor de Veiligheid van de Voedselketen oplegt;

2° er zijn verschillende uitgangen die rechtstreeks toegang geven tot de buitenruimte, en die ten minste 65 cm hoog en 1,5 m breed zijn;

3° ten minste 5% van de totale oppervlakte wordt op natuurlijke wijze beschermd;

4° er is voldoende bescherming tegen roofdieren;

5° het heeft een oppervlakte die afgestemd is op de bezettingsdichtheid van de kalkoenen. Die voorwaarde houdt in dat het buitenbeloop een oppervlakte van ten minste 30% van de binnenoppervlakte heeft.

Art. 11. Voor kalkoenen tot en met de leeftijd van vier weken zijn er in voldoende mate verhoogde zitstokken zonder scherpe randen of platformen beschikbaar en bereikbaar in de stal. De zitstokken hebben een diameter van ten minste 5 cm. De totale lengte van de zitstokken bedraagt ten minste 3 cm per kalkoen op basis van het aantal kalkoenen in de stal. De platformen geven voldoende steun aan de tenen van de kalkoenen en hebben een oppervlakte van ten minste 100 cm² per kalkoen.

Voor kalkoenen ouder dan vier weken zijn er in voldoende mate platformen beschikbaar en bereikbaar via een loopplank in de stal. De platformen geven voldoende steun aan de tenen van de kalkoenen en hebben een hoogte van ten minste 70 cm en een oppervlakte van ten minste 100 cm² per kalkoen.

Het stro, vermeld in artikel 10, kan dienen als platform als vermeld in het eerste en tweede lid.

Art. 12. De houder garandeert dat elke stal uitgerust is met een ventilatiesysteem en, als dat nodig is, met koel- en verwarmingssystemen, die zo zijn ontworpen en gebouwd en zo functioneren dat:

1° de maximale concentratie van ammoniak (NH₃) die ter hoogte van de kop van de kalkoenen gemeten wordt, 20 ppm bedraagt. De maximale concentratie van koolstofdioxide (CO₂) die ter hoogte van de kop van de kalkoenen gemeten wordt, bedraagt 3000 ppm;

2° de ventilatie is voldoende om oververhitting van de kalkoenen te voorkomen en, als dat nodig is, in combinatie met verwarmingssystemen overmatig vocht te verwijderen. De houder informeert zich tijdig over de weersomstandigheden en neemt de nodige preventieve maatregelen om het welzijn van de dieren te waarborgen als dat nodig is.

Naast de voorwaarden, vermeld in het eerste lid, wordt in aangepaste maatregelen en materiaal voorzien voor noodgevallen, waaronder:

1° voldoende brandblusapparatuur;

2° een evacuatieplan;

3° een alarmsysteem voor brand en voor het uitvallen van automatische apparatuur die belangrijk is voor de gezondheid en het welzijn van de dieren.

Art. 13. Het geluidsniveau wordt zo laag mogelijk gehouden. Aanhoudend luid of plots lawaai wordt vermeden.

Ventilators, voeder machines en andere uitrusting worden zo gebouwd, geplaatst, gebruikt en onderhouden dat ze zo weinig mogelijk lawaai produceren.

Art. 14. § 1. Elk slachthuis dat kalkoenen van een kalkoenenbedrijf in het Vlaamse Gewest slacht, controleert per toom een representatief aantal poten op voetzoollaesies. Er wordt een scorerapport opgesteld conform bijlage 1 en 2, die bij dit besluit zijn gevoegd.

Als de opmaak van een scorerapport conform bijlage 1 en 2, die bij dit besluit zijn gevoegd, door een slachthuis buiten het Vlaamse Gewest niet gewaarborgd kan worden, wordt dat rapport voor het vertrek van de dieren op het kalkoenenbedrijf opgesteld.

§ 2. Voor de opmaak van het scorerapport, vermeld in paragraaf 1, worden de volgende wegingsfactoren gebruikt:

1° score 0: vermenigvuldiging met 0;

2° score 1: vermenigvuldiging met 0,5;

3° score 2: vermenigvuldiging met 2.

De totaalscore als onderdeel van het scorerapport, vermeld in paragraaf 1, wordt berekend met de volgende formules:

1° in geval van een visuele meting van 100 dieren: aantal punten = (aantal dieren met score 0) x 0 + (aantal dieren met score 1) x 0,5 + (aantal dieren met score 2) x 2;

2° bij meting met een digitaal meetsysteem: aantal punten = (percentage dieren met score 0) x 0 + (percentage dieren met score 1) x 0,5 + (percentage dieren met score 2) x 2.

§ 3. Als de controle op voetzollaesies is uitgevoerd in het slachthuis, bezorgt de functionaris voor het dierenwelzijn het scorerapport, vermeld in paragraaf 1, aan de afdeling Dierenwelzijn en de houder uiterlijk vijftien dagen na de dag waarop de controle is uitgevoerd. Als de controle op voetzollaesies is uitgevoerd in het kalkoenenbedrijf of in een slachthuis buiten het Vlaamse Gewest, bezorgt de houder het scorerapport, vermeld in paragraaf 1, aan de afdeling Dierenwelzijn uiterlijk vijftien dagen na de dag waarop de controle is uitgevoerd.

De Vlaamse minister, bevoegd voor het dierenwelzijn, kan de wijze waarop het scorerapport, vermeld in het eerste lid, wordt bezorgd, nader regelen.

§ 4. De Vlaamse minister, bevoegd voor het dierenwelzijn, kan naast de verplichte controle op voetzollaesies, vermeld in paragraaf 1 tot en met 3, bijkomende welzijnsindicatoren bepalen die in het slachthuis of in de stal worden gemeten, en kan de voorwaarden en de wijze bepalen waarop die indicatoren worden gemeten.

Art. 15. § 1. Kalkoenen die zwaargewond zijn of duidelijk blijf geven van een ernstige welzijnsvermindering, worden afgezonderd in een ziekenboeg waarbij ze een passende verzorging krijgen en waarbij een dierenarts wordt geraadpleegd als die zorg geen verbetering in de toestand van het dier brengt, of ze worden onmiddellijk gedood.

Een ziekenboeg als vermeld in het eerste lid, voldoet aan de volgende voorwaarden:

1° voer en water zijn ter beschikking. De kalkoenen kunnen het voer en de watervoorziening eenvoudig bereiken;

2° geschikte bedding is aanwezig.

De kalkoenen worden ten minste drie keer per dag gecontroleerd.

§ 2. Individuele kalkoenen die verwondingen van verenpikken of kannibalisme vertonen, worden afgezonderd van de overige kalkoenen.

§ 3. Er is adequate apparatuur in het kalkoenenbedrijf aanwezig om een kalkoen te kunnen doden bij ernstige welzijnsproblemen.

De persoon die het dier conform het eerste lid doodt, heeft voldoende kennis en ervaring om de apparatuur, vermeld in het eerste lid, correct te gebruiken en te hanteren.

Art. 16. Na elke ontruiming worden al de volgende acties uitgevoerd voordat een nieuwe toom dieren in de stal wordt binnengebracht:

1° alle delen van de gebouwen, uitrusting of gereedschap die met de kalkoenen in contact zijn gekomen, worden grondig gereinigd en ontsmet;

2° al het strooisel wordt verwijderd en er wordt vers strooisel aangebracht.

Art. 17. Per stal van een kalkoenenbedrijf worden de volgende gegevens in een register vermeld:

1° het aantal binnengebrachte hanen en het aantal binnengebrachte hennen met vermelding van de datum van levering;

2° de bruikbare oppervlakte;

3° na iedere controle, vermeld in artikel 4, het aantal dood aangetroffen kalkoenen met een indicatie van de oorzaken, als die bekend zijn, en ook het aantal gedode kalkoenen, met de reden van het doden;

4° het aantal verwijderde kalkoenen per toom met het oog op de verkoop of de slacht.

Het register, vermeld in het eerste lid, wordt ten minste drie jaar bewaard en wordt op eenvoudig verzoek aan de bevoegde autoriteiten bezorgd.

HOOFDSTUK 3. — Slotbepalingen

Art. 18. Achttien maanden na de datum van de inwerkingtreding van dit besluit wordt het besluit geëvalueerd en worden de normen die erin opgenomen zijn, geactualiseerd, onder andere inzake bezettingsdichtheid en groeisnelheid.

Art. 19. Kalkoenenbedrijven waarvan de installaties voor de eerste keer in gebruik zijn genomen vóór de datum van de inwerkingtreding van dit besluit voldoen uiterlijk op 1 januari 2027 aan de bepalingen, vermeld in dit besluit, met uitzondering van artikel 14, met inbegrip van de beide bijlagen van het besluit, waaraan wordt voldaan met ingang van de datum van inwerkingtreding van dit besluit.

In afwijking van het eerste lid voldoen stallen van kalkoenenbedrijven waarvan de installaties voor de eerste keer in gebruik zijn genomen vóór de datum van inwerkingtreding van dit besluit uiterlijk op 1 januari 2031 aan artikel 6, § 4, behalve wanneer het stallen betreft die nieuw gebouwd zijn of aangepast zijn naar aanleiding van een vergunningsplichtige aanpassing, en die in gebruik worden genomen na de inwerkingtreding van dit besluit, in welk geval artikel 6, § 4, van toepassing is vanaf de ingebruikname van de nieuw gebouwde of aangepaste stal.

Art. 20. De Vlaamse minister, bevoegd voor het dierenwelzijn, is belast met de uitvoering van dit besluit.

Brussel, 20 maart 2026.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
M. DIEPENDAELE

De Vlaamse minister van Begroting en Financiën, Vlaamse Rand, Onroerend Erfgoed en Dierenwelzijn,
B. WEYTS